

The relationship between related party transactions with restatement of financial statements with regard to the role of board independence

Ghazaleh Seifi¹, Roya Darabi²

Received: 01/05/2023

Accepted: 21/06/2025

Extended Abstract

Introduction

Since transactions with related parties facilitate financial fraud, companies with transactions with related parties tend to choose accounting methods and produce financial information that is less transparent and quality than other similar companies; As a result of related party transactions, it tends to increase the risks of material misstatement of the financial statements, therefore, it can lead to more frequent restatements. But the supervision of the board of directors and its independence can lead to reducing the opportunism of managers and thus reducing the possibility of fraud. The purpose of this research is to investigate the relationship of related party transactions Restatement of Financial Statements with regard to the role of board independence.

Literature Review

A related party transaction according to IAS 24 of the International Financial Reporting Standards (IFRS) is a transfer of economic resources, services or obligations between a reporting entity and a related party, irrespective of whether a price is charged. From the Agency theoretical perspective, there are two opposing views of the effects of related party transactions on accounting reporting: the conflict-of-interest view and the efficient transaction view. The conflict-of-interest perspective emphasizes the regulators' viewpoint of related party transactions as inefficient transactions not following the arm's length rule which encourages compromise in the management's responsibility to shareholders as agents. The efficient transaction hypothesis, is the second view, which contends that related party transactions are efficient business transactions

1. Department of Accounting, ST.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2. Department of Accounting, ST.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding Author)
royadarabi110@yahoo.com

How to cite this paper: Seifi, G., & Darabi, R. (2025). The relationship between related party transactions with restatement of financial statements with regard to the role of board independence. *Advances in Finance and Investment*, 6(2), 151-170. [In Persian]

 <https://doi.org/10.71729/afi.2025.1088444>

as they have the tendency to reduce the transaction cost and enable cordial activities between the parties exercising the economic demands of a firm operating in difficult institutional environments. related parties and related party transactions could give rise to higher risks of material misstatements of the financial statements. on the other hand, Board independence is expected to be related to financial restatements negatively, because independent directors are less involved with management and other directors. This weaker substantive tie' with management enables independent directors to be more objective than insiders in assessing firms financial reporting practice, and less concerned when challenging managers' stance, including on earnings manipulation. Furthermore, the independent directorship per se is perceived as a signal of governance expertise and, therefore, the reputation of independent directors prompts them to act vigilantly and diligently to avoid future accounting restatement.

Research Methodology

Research in terms of purpose is part of applied research and research method in terms of nature and content is cause and effect. The research was conducted in the framework of deductive-inductive reasoning and panel analysis was used to analyze the hypotheses. The statistical population of the research was all the companies admitted to the Tehran Stock Exchange and using the systematic elimination sampling method, 165 companies were selected as the research sample in the 10-year period between 2012 and 2021 was investigated.

Results

The results of the research hypotheses test showed that there is a positive and significant relationship between transactions with related parties and Restatement of Financial Statements; There is a negative and significant relationship between the independence of the board of directors and the Restatement of Financial Statements; Although the independence of the board of directors has a negative effect on the relationship between transactions with related parties and Restatement of Financial Statements; But this relationship is not significant.

Discussion and Conclusion

The results of the first hypothesis of this research were in accordance with the conflict-of-interest view, which indicates an increase in restatement of financial statements when transactions with related parties increase, which can indicate the opportunistic behavior of these persons and, as a result, the possibility of lack of transparency in financial reports. This result is in accordance with the findings of [Kabwe \(2023\)](#), [Otuya and Emiaso \(2022\)](#), [Henry et al. \(2007\)](#), [Marchini et al. \(2018\)](#) and [Hasnan and Hussain \(2015\)](#). The result of the second hypothesis showed that there is a negative relationship between the independence of the board of directors and the restatement of financial statements; Although its effect on the relationship between independent and dependent variable is not significant. According to this result and based on the view of reducing the conflict of interest,

independent management is considered as a signal of governance expertise and therefore, the monitoring of independent directors prevents future restatement of financial statements. This result is in accordance with the findings of [Neville et al. \(2019\)](#) and [Habib et al. \(2021\)](#). According to these results, it is suggested that the shareholders consider the amount and manner of transactions with related parties because it can lead to a decrease in transparency in the presentation of financial statements and as a result, an increase in restatement of financial statements due to their tendency towards profiteering. It is also suggested that the presence of non-commissioned managers be considered as the controlling factor of these relationships. Finally, considering that in this research, only transactions with related parties are not separated; It is suggested that future research examines the relationship of transactions with operational and non-operational related parties with the re restatement of financial statements or other forms of interference in financial statements such as fraudulent reporting.

Conflict of Interest

The authors of this article declared no conflict of interest regarding the authorship or publication of this article.

Keywords: Board Independence, Related Party Transactions, Restatement of Financial Statements.

JEL Classification: M41, G14, G34.

پیشرفت‌های مالی و سرمایه‌گذاری

سال ششم، تابستان ۱۴۰۴ - شماره ۲

صفحات ۱۷۰-۱۵۱

نوع مقاله: پژوهشی

رابطه معاملات با اشخاص وابسته با تجدید ارائه صورت‌های مالی با توجه به

نقش استقلال هیئت‌مدیره

غزاله سیفی^۱، رویا دارابی^۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۳۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۱۱

چکیده

هدف: معاملات با اشخاص وابسته، تمایل به افزایش خطرات تحریف با اهمیت گزارش‌های مالی را در پی دارد که می‌تواند در تجدید ارائه صورت‌های مالی مؤثر باشد. هدف این تحقیق بررسی رابطه معاملات با اشخاص وابسته و تجدید ارائه صورت‌های مالی با توجه به نقش استقلال هیئت‌مدیره است.

روش‌شناسی پژوهش: جهت تحقق هدف پژوهش نمونه‌ای متشکل از ۱۶۵ شرکت بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۱ الی ۱۴۰۰ در نظر گرفته شده است. داده‌های مورد نیاز از سامانه کدال جمع‌آوری شده است و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از نرم‌افزار اقتصادسنجی ایویوز و روش رگرسیون لجستیک استفاده شده است.

یافته‌ها: نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان داد بین معاملات با اشخاص وابسته و تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد؛ بین استقلال هیئت‌مدیره و تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد؛ اما استقلال هیئت‌مدیره اگرچه تأثیر منفی بر رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته و تجدید ارائه صورت‌های مالی دارد؛ اما این رابطه معنی‌دار نیست.

اصالت / ارزش افزوده علمی: مطابق با دیدگاه تضاد منافع و در تضاد با دیدگاه معامله کارآمد مدیران ممکن است جهت تأمین منافع شخصی خود به صورت فرصت طلبانه از معاملات با اشخاص وابسته در راستای تصاحب منافع سهامداران استفاده کنند که این نوع معاملات منجر به ایجاد تضاد نمایندگی و افزایش احتمال تقلب و در نتیجه تجدید ارائه صورت‌های مالی شود.

کلیدواژه‌ها: استقلال هیئت‌مدیره، تجدید ارائه صورت‌های مالی، معاملات با اشخاص وابسته.

طبقه‌بندی موضوعی: M41, G14, G34.

۱. گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) royadarabi110@yahoo.com

استناد: سیفی، غزاله؛ دارابی، رویا. (۱۴۰۴). رابطه معاملات با اشخاص وابسته با تجدید ارائه صورت‌های مالی با توجه به نقش استقلال هیئت‌مدیره. پیشرفت‌های مالی و سرمایه‌گذاری، ۶(۲). ۱۷۰-۱۵۱.

۱- مقدمه

صورت‌های مالی اطلاعات حسابداری مربوطه را فراهم می‌کند که به کاربران امکان می‌دهد فرصت‌های سرمایه‌گذاری را با کمترین خطا شناسایی و ارزیابی کنند؛ بنابراین تخصیص بهتر منابع اقتصادی را افزایش می‌دهد. شفافیت اطلاعات در صورت‌های مالی همچنین عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد که تضادهای نمایندگی بین مدیران و سهامداران را کاهش می‌دهد (Otuya and Emiaso, 2022). با این حال، برای دستیابی به اهداف صورت‌های مالی، اطلاعات ارائه شده در آنها باید ویژگی‌های کیفی اساسی قابل اعتماد بودن و به موقع بودن را برآورده کند. با توجه به اتکا به صورت‌های مالی برای تصمیم‌گیری شرکتی، تجاری و سرمایه‌گذاری، گزارش مالی ناقص یا حاوی تقلب می‌تواند کاربران را در قضاوت یا تصمیم اشتباه گمراه کند. تجدید ارائه در گزارشگری مالی^۱ زمانی اتفاق می‌افتد که یک شرکت اشتباه بزرگی را در صورت‌های مالی قبلی تصحیح کند. تجدید ارائه نشانگر آن است که اطلاعات مالی گزارش شده در صورت‌های مالی قبل حاوی خطا و نادرست است. مفهوم تجدید ارائه حسابداری این است که اقدامات انجام شده توسط کاربران بر اساس گزارش حسابداری قبلی نیز ممکن است تحت تأثیر قرار گیرد (Hasnan et al., 2021). عمل تجدید ارائه صورت‌های مالی، به طور ضمنی، نشان‌دهنده شکست جدی گزارشگری مالی است و به وضوح می‌تواند تا حد زیادی بر سهامداران کلیدی، بازارها، مؤسسات و سازمان‌ها تأثیر بگذارد و بارزترین شاخص گزارشگری نامناسب حسابداری است؛ و سیگنال واضحی است مبنی بر اینکه گزارش‌های مالی قبلی شرکت غیرقابل اعتماد و کیفیت پایینی دارند (Velte, 2023).

از جمله مواردی که می‌تواند بر این شفافیت و در نتیجه تجدید ارائه صورت‌های مالی تأثیرگذار باشد، معاملات با اشخاص وابسته^۲ است. معاملات اشخاص وابسته می‌تواند توسط مدیران برای تغییر سود گزارش شده و برای گمراه کردن استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی مورد استفاده قرار گیرد (Kabwe, 2023). مدیران به واسطه رفتار فرصت‌طلبانه، انگیزه دارند از چنین معاملاتی به نفع خود و در راستای تصاحب منابع سهامداران اقلیت استفاده کنند (Marchini et al., 2018). از آنجاکه معامله با اشخاص وابسته، مخفی‌کاری و تقلب مالی را تسهیل می‌کند، شرکت‌های دارای معاملات با اشخاص وابسته، تمایل به انتخاب روش‌های حسابداری و تولید اطلاعات مالی دارند که از شفافیت و کیفیت کمتری نسبت به سایر شرکت‌های مشابه برخوردار باشد؛ در نتیجه معاملات با اشخاص مرتبط، تمایل

به افزایش خطرات تحریف با اهمیت گزارش‌های مالی را دارد بنابراین، می‌تواند منجر به بروز بیشتر تجدید ارائه شود (Otuya and Emiaso, 2022).

برای کنترل اثرات اشخاص وابسته چندین مکانیسم حاکمیت شرکتی که می‌تواند در کاهش تقلب مؤثر باشد؛ معرفی شده‌اند (Velte, 2023). اجرای فرآیندهای حاکمیت شرکت مانند استقلال هیئت‌مدیره، تخصص کمیته حسابرسی، استقلال کمیته حسابرسی، فعالیت‌های کمیته حسابرسی، استقلال حسابرسان خارجی، اندازه حسابرس و... می‌تواند در وقوع تجدید ارائه مالی شرکت و مهار آن مؤثر باشد (Putri et al., 2021)؛ چراکه این موارد ابزارها و چارچوب‌های کنترلی را ارائه می‌دهند که می‌تواند به سازمان‌های شرکتی در دستیابی به اهداف خود و همچنین اقداماتی برای دستیابی به اهداف خود کمک کند. در این زمینه ولت (Velte, 2023) پیامدهای حاکمیت ضعیف شرکت را در فرآیندهای گزارشگری مالی را از جمله تقلب، ورشکستگی و انحلال، دست‌کاری سود و تجدید ارائه صورت‌های مالی و کاهش قیمت سهام شرکت برجسته کردند. به طور خاص استقلال هیئت‌مدیره و توانایی آن می‌تواند با کنترل انگیزه‌های امپراتوری‌سازی در میان مدیران رابطه میان اشخاص وابسته و تجدید ارائه صورت‌های مالی را تحت‌تأثیر قرار دهد.

باتوجه به اتکای سهامداران به گزارش‌های مالی قابل‌اتکا و نقش مهم شفافیت صورت‌های مالی و همچنین تأثیرپذیری آنها از قدرت اشخاص وابسته و مدیران در این تحقیق این سؤالات بررسی می‌شود که آیا بین معاملات با اشخاص وابسته و تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه معنی‌داری وجود دارد؟ همچنین به بررسی این سؤال پرداخته می‌شود که آیا استقلال هیئت‌مدیره به‌عنوان بخشی از حاکمیت شرکتی می‌تواند این رابطه را تحت‌تأثیر قرار دهد یا خیر؟

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

کابوه (Kabwe, 2023) در نشان دادند رابطه‌ای مثبت میان معاملات اشخاص وابسته و گزارشگری متقلبانانه وجود دارد.

اوتایا و ایماسو (Otuya and Emiaso, 2022) در تحقیقی نشان دادند که معاملات اشخاص مرتبط با تجدید ارائه حسابداری ارتباط مثبت و معناداری دارد. این مطالعه همچنین نشان داد که مدیریت چندگان و سودآوری شرکت ارتباط مثبت اما نه معنی‌داری با بروز تجدید ارائه حسابداری دارد. مائو و همکاران (Mao et al., 2022) در پژوهشی با بررسی کشف تقلب مالی با استفاده از معامله با اشخاص وابسته با استفاده از نمودار دانش و بررسی ویژگی مقیاس و دسته معاملات نشان دادند که نوع، اندازه و فراوانی معامله با اشخاص وابسته ممکن است دلالت بر تقلب داشته باشد.

حبیب و همکاران (Habib et al., 2022) در پژوهشی نشان دادند که مکانیسم‌های حاکمیتی انتخاب حسابرس بزرگ، انواع و به موقع بودن نظرات حسابرسی و استقلال هیئت‌مدیره به طور معناداری و منفی با وقوع تجدید ارائه‌های مالی مرتبط است. با این حال، پیوند اقتصادی بین حسابرسان و مشتریان آنها، مالکیت خودی و پیچیدگی شرکت، همگی احتمال تجدید ارائه را به میزان قابل توجهی افزایش می‌دهند.

موسی و همکاران (Musa et al., 2022) در پژوهشی با بررسی تأثیر مکانیسم‌های حاکمیت شرکتی بر تجدید ارائه صورت‌های مالی شواهدی را ارائه می‌دهد که ارتباط منفی بین استقلال هیئت‌مدیره استقلال کمیته حسابرسی، مالکیت مدیریتی و تجدید ارائه مالی صورت‌های مالی وجود دارد. نتایج همچنین تأکید می‌کند که دوگانگی مدیرعامل، اندازه کمیته حسابرسی، اهرم مالی و سودآوری شرکت به طور مثبت با تجدید ارائه‌های مالی مرتبط هستند. با این حال، جلسات کمیته حسابرسی، مالکیت نهادی و اندازه شرکت با بروز تجدید ارائه مالی مرتبط نیست.

هسان و حسین (Hasnan and Hussain, 2015) در بررسی معاملات با اشخاص وابسته بر تجدید ارائه صورت‌های مالی شرکت‌ها نشان دادند معاملات با اشخاص وابسته احتمال سوءاستفاده‌های مالی و تقلب مالی را افزایش می‌دهد، از این رو معاملات با اشخاص وابسته بر تجدید ارائه صورت‌های مالی شرکت‌ها تأثیر مثبت معناداری دارد.

بخردی نسب و خوشدل (Bekhradi Nasab and Khoshdel, 2022) در بررسی ارتباط سازوکارهای نظام راهبری شرکتی و احتمال وجود تقلب در صورت‌های مالی: شواهدی تحلیلی بازار سرمایه، نشان می‌دهند که اندازه هیئت‌مدیره، دانش مالی هیأت‌مدیره و جدایی نقش رئیس هیئت‌مدیره از مدیرعامل قدرت کاهش گزارشگری مالی متقلبان را نداشته‌اند. ولی تعداد جلسه‌های هیئت‌مدیره و استقلال هیئت‌مدیره، قدرت کاهشی بر گزارشگری مالی متقلبان را داشته و تحت عنوان مکانیزم‌هایی از راهبری شرکتی تأثیر معناداری از نوع منفی بر کاهش احتمال تقلب دارد. به عبارتی با افزایش تعداد جلسه‌های هیئت‌مدیره و استقلال هیئت‌مدیره، احتمال وجود تقلب کاهش می‌یابد.

صالحی‌نیا و همکاران (Salehinia et al., 2021) در پژوهشی نشان دادند معاملات با اشخاص وابسته تأثیر مثبت معنادار بر تجدید ارائه صورت‌های مالی دارد. همچنین ارتباطات سیاسی (اندازه‌گیری شده توسط مالکیت نهادی دولت) موجب کاهش رابطه مثبت بین معاملات با اشخاص وابسته و تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌شود و ارتباطات سیاسی (اندازه‌گیری شده توسط سهامدار عمده وابسته به دولت) نیز موجب افزایش رابطه مثبت بین معاملات با اشخاص وابسته و تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌شود.

مرادی و پورعلی (Moradi and Pourali, 2020) در بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر تجدید ارائه صورت‌های مالی با تأکید بر کیفیت حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، نشان دادند بین مالکیت نهادی، مالکیت متمرکز، اندازه هیئت‌مدیره و استقلال هیئت‌مدیره با تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه معنی‌دار مشاهده نگردید. همچنین کیفیت حسابرسی بر ارتباط بین مالکیت نهادی و تجدید ارائه صورت‌های مالی، مالکیت متمرکز و تجدید ارائه صورت‌های مالی، اندازه هیئت‌مدیره و تجدید ارائه صورت‌های مالی، استقلال هیئت‌مدیره و تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه معنی‌دار مشاهده نگردید.

محمدی (Mohammadi, 2019) در پژوهشی با بررسی تأثیر معاملات با اشخاص وابسته و مالکیت عمده بر گزارشگری مالی متقلبانه نشان دادند بین معاملات با اشخاص وابسته با گزارشگری مالی متقلبانه ارتباط مثبت وجود دارد. همچنین مالکیت عمده ارتباط مثبت بین معاملات با اشخاص وابسته با گزارشگری مالی متقلبانه را تعدیل می‌کند.

خواجوی و همکاران (Khajavi et al., 2015) در بررسی تأثیر ویژگی‌های هیئت‌مدیره بر تجدید ارائه صورت‌های مالی نشان می‌دهند که بین ویژگی‌های هیئت‌مدیره و وقوع تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین بین اندازه هیئت‌مدیره و شدت تجدید ارائه رابطه معناداری وجود ندارد؛ اما بین درصد اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره و جدایی نقش مدیرعامل از رئیس هیئت‌مدیره با شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه منفی معناداری برقرار است. به بیان دیگر استقلال هیئت‌مدیره باعث کاهش شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌شود.

محصول نهایی فرآیند گزارشگری مالی، صورت‌های مالی است. فرآیند گزارشگری مالی شامل ایجاد، انتشار، اطمینان‌بخشی و استفاده از اطلاعات مالی توسط استفاده‌کنندگان از این گزارش‌ها است (Alipourzadeh et al., 2021). تجدید ارائه صورت‌های مالی را به‌عنوان تصحیح اشتباهات موجود در صورت‌های مالی حسابداری در دوره‌های گذشته که بر اثر بی‌دقتی و یا نهایتاً در اثر مدیران فرصت‌طلب ایجاد شده‌اند، تعریف نموده‌اند (Hamedanlo et al., 2021). بر اساس بند ۳۸ استاندارد حسابداری شماره ۱ چنانچه به‌کارگیری رویه حسابداری با تسری به گذشته، تجدید ارائه با تسری به گذشته یا تجدید طبقه‌بندی، اثر با اهمیتی بر اطلاعات مندرج در صورت‌وضعیت مالی در ابتدای دوره قبل، داشته باشد، واحد تجاری باید علاوه بر حداقل صورت‌های مالی مقایسه‌ای مقرر در بند ۳۷، سومین صورت‌وضعیت مالی را به تاریخ ابتدای دوره قبل ارائه کند. همچنین بر اساس بند ۴۲ استاندارد مزبور، در مواردی که نحوه ارائه یا طبقه‌بندی اقلام در صورت‌های مالی اصلاح می‌شود، برای اطمینان از قابلیت مقایسه اقلام صورت‌های مالی، مبلغ مقایسه‌ای باید تجدید طبقه‌بندی شود مگر اینکه این امر

امکان‌پذیر نباشد. همچنین، ماهیت، مبلغ و دلیل تجدید طبقه‌بندی باید افشا شود. افزون بر این، بر اساس بند ۲۱ استاندارد حسابداری شماره ۳۴ هنگامی که تغییر در رویه حسابداری، با تسری به گذشته بکار گرفته می‌شود، واحد تجاری باید مانده ابتدای دوره هر جزء حقوق مالکانه را که تحت تأثیر قرار گرفته است، برای نخستین دوره قبلی ارائه شده و سایر مبالغ مقایسه‌ای افشاشده برای هر یک از دوره‌های قبل را تعدیل کند (ارائه مجدد کند) به گونه‌ای که گویی رویه حسابداری جدید همواره بکار گرفته شده است (Arefmanesh et al., 2020). از دیدگاه سرمایه‌گذاران، اخبار تجدید ارائه فقط نشان‌دهنده مشکلات عملکرد دوره گذشته نیست، بلکه نوعی پیش‌بینی مشکلات آتی برای شرکت و مدیریت آن محسوب و موجب سلب اطمینان سرمایه‌گذاران نسبت به اعتبار و شایستگی مدیریت و کاهش کیفیت سودهای گزارش‌شده می‌شود (Aghababaei and Rezaeian Ramsheh, 2022). همچنین طبق استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی^۱ معامله با اشخاص وابسته عبارت است از انتقال منابع، خدمات یا تعهدات بین واحد گزارشگر و یک شخص وابسته مانند سهامداران عمده شرکت‌های وابسته یا تابعه صرف‌نظر از اینکه قیمتی در نظر گرفته شده باشد یا خیر (Rezeki et al., 2022). بر اساس استاندارد حسابداری شماره ۱۲ ایران، معامله با شخص وابسته شامل انتقال منابع، خدمات یا تعهدات بین اشخاص وابسته، صرف‌نظر از مطالبه یا عدم مطالبه بهای آن است (Najafian and Safari Gerayli, 2017).

از منظر نظریه نمایندگی، دو دیدگاه متضاد در مورد اثرات معاملات اشخاص مرتبط بر گزارشگری حسابداری وجود دارد: دیدگاه تضاد منافع^۲ و دیدگاه معامله کارآمد^۳. دیدگاه تضاد منافع بر دیدگاه تنظیم‌کننده‌ها در مورد معاملات با اشخاص مرتبط به عنوان معاملات ناکارآمد که از قاعده قدرت پیروی نمی‌کنند، تأکید می‌کند که باعث ایجاد مصالحه در مسئولیت مدیریت در قبال سهامداران به عنوان نمایندگان می‌شود (Otuya and Emiaso, 2022). در این دیدگاه مدیران ممکن است در راستای منافع سرمایه‌گذاران تصمیم‌گیری نکنند و آنها جهت تأمین منافع شخصی خود به صورت فرصت‌طلبانه از معاملات با اشخاص وابسته در راستای تصاحب منافع سهامداران استفاده کنند؛ یعنی مدیران شرکت‌ها به دلیل رفتارهای فرصت‌طلبانه اقدام به حسابداری متقلبانه در قالب استفاده از معاملات با اشخاص وابسته می‌نمایند و تحت چنین شرایطی احتمال تجدید ارائه صورت‌های مالی افزایش پیدا می‌کند (Hasnan and Hussain, 2015).

1. IFRS

2. Conflict of Interest View

3. Efficient Transaction View

فرضیه معامله کارا، دیدگاه دوم است که ادعا می‌کند معاملات با اشخاص مرتبط، معاملات تجاری کارآمدی هستند، زیرا تمایل به کاهش هزینه تراکنش دارند و فعالیت‌های صمیمانه بین طرفینی را که تقاضاهای اقتصادی یک شرکت را در محیط‌های نهادی دشوار اعمال می‌کنند، ممکن می‌سازند. (Otuya and Emiaso, 2022). در واقع این نوع معاملات نشانه معاملات کارآمدی هستند که می‌تواند به‌عنوان یک روش بهینه‌سازی تخصیص منابع داخلی، کاهش هزینه معاملات به‌صورت متعارف و معقول صورت گرفته و ناشی از نیاز و تقاضای شرکت باشند چند مطالعه که رابطه بین ارائه مجدد و معامله با اشخاص وابسته را بررسی کرده‌اند به نتایج مختلفی رسیده‌اند. به‌عنوان مثال، هنری و همکاران (Henry et al., 2007) در یک مطالعه مشاهده کردند که معاملات با اشخاص مرتبط تمایل به افزایش خطرات تحریف بااهمیت گزارش‌های مالی را دارد، بنابراین، می‌تواند منجر به بروز بیشتر تجدید ارائه صورت‌های مالی شود. ماهنثیران و همکاران (Mahenthiran et al., 2020) نشان دادند که با توجه به رایج بودن معاملات با اشخاص وابسته در شرکت‌های چندملیتی، شانس بیشتری برای ارائه مجدد گزارش‌های مالی وجود دارد. کهلبک و مایهو (Kohlbeck and Mayhew, 2017) نیز در مطالعه بر روی شرکت‌های استاندارد اند پورز در ایالات متحده، نشان دادند معاملات اشخاص مرتبط با تحریف‌های حسابداری آینده و احتمال بیشتری برای تجدید ارائه حساب‌های مالی ارتباط قابل توجهی دارد. مطالعه اوتایا و ایمیاسو (Otuya and Emiaso, 2022) نیز به نتیجه مشابهی در این زمینه دست یافت. براین‌اساس فرضیه اول به این صورت ارائه می‌شود: بین معاملات با اشخاص وابسته و تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

بحث در مورد کارایی هیأت‌مدیره یکی از موضوعات اصلی در ادبیات حاکمیت شرکتی است. این کارایی، از جمله ویژگی‌های دیگر، به ساختار و عملکرد هیأت‌مدیره بستگی دارد که بر اهداف شرکت و نتایج شرکت تأثیر می‌گذارد (Pakdelan et al., 2023). به‌طور کلی مدیران گرایش به توجه به منافع شخصی خود و امپراتوری‌سازی در شرکت دارند. معاملات با اشخاص وابسته متعدد می‌تواند منجر به حواس‌پرتی آنها شود که می‌تواند آنها را از نقش نظارتی اصلی خود باز دارد و در نتیجه منجر به اشتباهات یا تحریف صورت‌های مالی شود (Otuya and Emiaso, 2022). از دیدگاه تئوری نمایندگی، حضور مدیران غیرموظف مستقل در هیئت‌مدیره شرکت‌ها و عملکرد نظارتی آنها به‌عنوان افراد مستقل به کاهش تضاد منافع میان مدیران و سهامداران کمک می‌کند. حضور اعضای غیرموظف در هیئت‌مدیره، عدم تقارن اطلاعاتی بین ارکان داخلی و خارجی شرکت را کاهش می‌دهد و این موضوع به افزایش کیفیت افشای اطلاعات و کاهش احتمال انباشت اطلاعات منفی در داخل شرکت منجر می‌شود (Khajavi et al., 2015)؛ بنابراین انتظار می‌رود که استقلال هیئت‌مدیره با تجدید ارائه‌های مالی

ارتباط منفی داشته باشد، زیرا مدیران مستقل کمتر با مدیریت و سایر مدیران درگیر هستند. این رابطه اساسی ضعیف‌تر، با مدیریت، مدیران مستقل را قادر می‌سازد تا در ارزیابی عملکرد گزارش‌دهی مالی شرکت‌ها واقع‌بین‌تر از خودی‌ها باشند و در هنگام به چالش کشیدن موضع مدیران، از جمله در مورد دستکاری سود، کمتر نگران باشند (Neville et al., 2019). علاوه بر این، مدیریت مستقل فی‌نفسه به‌عنوان سیگنالی از تخصص حاکمیتی تلقی می‌شود و بنابراین، شهرت مدیران مستقل آنها را بر آن می‌دارد تا با هوشیاری و پشتکار عمل کنند تا از ارائه مجدد صورت‌های مالی در آینده جلوگیری کنند (Habib et al., 2022). براین اساس فرضیه دوم به این صورت ارائه می‌شود: فرضیه دوم: استقلال هیأت‌مدیره بر رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته و تجدید ارائه صورت‌های مالی تأثیرگذار است.

۳- روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر آرشیوی و پس‌رویدادی است؛ بدین معنی که داده‌های موردنیاز از پایگاه‌های اطلاعاتی مختلف، همانند گزارش‌های سالانه شرکت‌ها و گزارش‌های بورس اوراق بهادار تهران گردآوری شده است. برای آزمون فرضیه‌ها از تجزیه و تحلیل رگرسیون لجستیک استفاده شده است. نمونه پژوهش نیز به روش حذفی از میان آن دسته از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران انتخاب شد که این شرایط را داشته باشند:

۱. شرکت قبل از سال ۱۳۹۱ در بورس پذیرفته‌شده و تا پایان سال ۱۴۰۰ در بورس فعال باشد.
۲. سال مالی شرکت منتهی به ۲۹ اسفند باشد و طی زمان تحقیق تغییر سال مالی نداشته باشد.
۳. فعالیت اصلی شرکت سرمایه‌گذاری، بانکداری، لیزینگ و نهاد مالی نباشد.
۴. اطلاعات موردنیاز در بخش تعریف متغیرها در دسترس باشد.
۵. شرکت در دوره مورد مطالعه تغییر سال مالی نداده باشد.

متغیر وابسته در این تحقیق تجدید ارائه صورت‌های مالی است. در این پژوهش از معیار شدت تجدید ارائه استفاده شده است. شدت تجدید ارائه به وسیله میزان تجدید ارائه سود خالص عملیاتی شده است:

$$RESM = \frac{|RESNI_{i,t} - NI_{i,t}|}{TA_{i,t}} \quad \text{رابطه (۱)}$$

RESM شدت تجدید ارائه، $RESNI_{i,t}$ سود خالص تجدید ارائه شده و $NI_{i,t}$ سود خالص و $TA_{i,t}$

کل دارایی‌ها می‌باشد.

متغیر مستقل معاملات با اشخاص وابسته است. برای سنجش آن از جمع کل مبالغ معاملات با اشخاص وابسته افشا شده در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی سالانه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تقسیم بر مجموع دارایی‌های ابتدای دوره شرکت، استفاده شده است. متغیر تعدیلگر در این تحقیق استقلال هیئت‌مدیره می‌باشد که برابر است با نسبت تعداد اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره به کل اعضای هیئت‌مدیره همچنین تأثیر متغیرهای کنترلی نیز بر این رابطه بررسی شده است: اندازه شرکت: از طریق لگاریتم طبیعی ارزش دفتری کل دارایی‌های شرکت در پایان سال محاسبه می‌شود.

بازده دارایی‌ها: تقسیم سود خالص بر کل دارایی‌ها.

اهرم مالی: نسبت ارزش دفتری کل بدهی‌ها به ارزش دفتری کل دارایی‌ها.

پاداش مدیران: برابر با لگاریتم پاداش پرداختی به هیئت‌مدیره.

مدل آماری فرضیه اول به شرح [رابطه \(۲\)](#) است.

$$\begin{aligned} RESTATEMENTS_{i,t} &= \beta_0 + \beta_1 RPT_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t} + \beta_3 ROA_{i,t} + \beta_4 LEV_{i,t} \\ &+ \beta_5 BONUS_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \end{aligned} \quad \text{رابطه (۲)}$$

مدل آماری فرضیه دوم به شرح [رابطه \(۳\)](#) است.

$$\begin{aligned} RESTATEMENTS_{i,t} &= \beta_0 + \beta_1 RPT_{i,t} + \beta_2 INDEP_{i,t} \\ &+ \beta_3 (RPT_{i,t} \times INDEP_{i,t}) + \beta_4 SIZE_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} \\ &+ \beta_6 LEV_{i,t} + \beta_7 BONUS_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \end{aligned} \quad \text{رابطه (۳)}$$

۴- تجزیه و تحلیل داده‌ها

نتایج آمار توصیفی پژوهش که شمای کلی از وضعیت توزیع داده‌ها را نشان می‌دهد، در [جدول \(۱\)](#) نشان داده شده است.

جدول (۱) آماره‌های توصیفی متغیرهای کمی الگوی پژوهش

Table (1) Descriptive statistics of quantitative variables of research model

متغیرها	میانگین	میانه	انحراف معیار	چولگی	کشدگی	کمترین	بیشترین
RPT	۱۰/۴۳	۱۰/۴۳	۵/۳۳	-۱/۱۳	۲/۶۷	۰	۱۷/۹۸
RESTATEMENTS	۰/۱۱	۰/۱۳	۰/۳۲	-۰/۳۸	۱/۶۳	۰	۰/۳۹
INDEP	۰/۶۶	۰/۶۶	۰/۱۸	۰/۲۸	۲/۷۴	۰/۲۰	۱

رابطه معاملات با اشخاص وابسته با تجدید ارائه صورت‌های مالی با توجه به نقش استقلال هیئت‌مدیره ۱۶۳

۱۸/۱۱	۱۲/۴۱	۲/۷۳	۰/۶۲	۱/۵۱	۱۴/۴۷	۱۴/۷۱	SIZE
۰/۴۳	-۰/۰۵	۲/۵۳	۰/۶۴	۰/۱۳	۰/۱۱	۰/۱۴	ROA
۰/۸۷	۰/۱۹	۲/۱۰	۰/۱۱	۰/۱۹	۰/۵۵	۰/۵۵	LEV
۳/۹۰	۲/۳۵	۳۳/۵۸	-۰/۲۷	۰/۴۲	۳/۲۰	۳/۲۰	BONUS

باتوجه به نتایج **جدول (۱)** میانگین معاملات با اشخاص وابسته برابر با (۱۰/۴۳) می باشد و انحراف معیار بالای (۵/۳۳) نشان از پراکندگی این متغیر دارد. میانگین شدت تجدید ارائه صورتهای مالی برابر با (۰/۱۱) و انحراف معیار آن برابر با (۰/۳۲) است. استقلال هیأت مدیره با میانگین (۰/۶۶) نشان دهنده نسبت ۶۶ درصدی مدیران غیر موظف در شرکت ها است.

جهت آزمون فرضیه اول پژوهش، قبل از انتخاب مدل آزمون همبستگی میان متغیرهای تحقیق برآورد شد که باتوجه به اینکه ضریب همبستگی میان متغیرهای توضیحی که هم‌زمان در مدل تصریح شده‌اند، کمتر از (۰/۶) می‌باشد بنابراین مشکل همبستگی شدید میان جملات توضیحی مدل‌های تحقیق وجود ندارد. همچنین نتایج آزمون مانایی هم نشان‌دهنده عدم وجود معضل رگرسیون کاذب و نیاز به آزمون هم جمعی می‌باشد. همچنین سایر مفروضات رگرسیون کلاسیک مانند عدم وجود هم خطی، خودهمبستگی، ناهمسانی واریانس و... مورد بررسی قرار گرفتند و در صورت نیاز تصحیحات لازم انجام شد. در انتخاب مدل داده‌های ترکیبی با دو حالت کلی روبرو هستیم. در حالت اول عرض از مبدأ برای کلیه شرکت‌ها یکسان است که در این صورت با روش پول و در حالت دوم عرض از مبدأ برای تمام شرکت‌ها متفاوت است که در این حالت روش پانل انتخاب می‌شود. برای شناسایی دو حالت مذکور از آزمون اف - لیمر استفاده می‌کنیم.

جدول (۲) آزمون انتخاب مدل اول

Table (2) First Model selection test

P-Value	مقدار آماره آزمون	آماره آزمون
۰/۰۰۰۰	۱۶۵/۱۳	آزمون F لیمر
۰/۰۰۰۲	۱۹/۷۲	آزمون هاسمن

باتوجه به نتایج **جدول (۲)** مقدار احتمال آماره F و آماره کای - دو برای مدل کمتر از ۰/۰۵ است؛ بنابراین فرض صفر یعنی برابری عرض از مبدأها رد می‌شود، بنابراین استفاده از روش پانل ارجحیت دارد. لذا لازم است برای انتخاب الگوی اثرات ثابت یا اثرات تصادفی آزمون هاسمن انجام شود. نتایج آزمون هاسمن نیز نشان می‌دهد که روش مورد استفاده پانل با اثرات ثابت است.

جدول (۳) برآورد فرضیه اول پژوهش

Table (3) Test results of the first hypothesis

متغیر	مقدار ضرایب	مقدار t	مقدار احتمال	VIF
RPT	۰/۵۲	۴/۱۷	۰/۰۰۰	۱/۲۳
Size	-۰/۰۳	-۱/۶۶	۰/۰۹۶	۱/۰۶
ROA	-۰/۰۶	-۱/۳۰	۰/۱۹۲	۱/۸۲
LEV	۰/۰۴	۲/۶۲	۰/۰۰۷	۱/۰۳
BONUS	۰/۱۱	۲/۰۳	۰/۰۴۸	۱/۶۷
C (مقدار ثابت)	۰/۵۹	۶/۱۳	۰/۰۰۰	-
مقدار F	۳۸/۱۲	مقدار احتمال F	۰/۰۰۰	
ضریب تعیین (R ²)	۰/۴۲۱۲	دوربین واتسون	۲/۳۱	
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۴۱۰۸			

مطابق با نتایج **جدول (۳)** با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک تر می باشد (۰/۰۰۰۰) با اطمینان ۹۵ درصد معنی دار بودن کلی مدل تأیید می شود. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده نشان می دهد که در حدود ۴۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی تبیین می شود. بر اساس نتایج ارائه شده، سطح معنی داری آماره t مربوط معاملات با اشخاص وابسته کمتر از ۰/۰۵ بوده (۰/۰۰۰) معنی دار است، ضریب آن (۰/۵۲) می باشد و مقدار آماره t برای آن برابر با ۴/۱۷ می باشد این مقدار آماره t در ناحیه رد فرض صفر قرار می گیرد. در نتیجه فرض H₀ رد می شود و فرضیه تحقیق مورد تأیید قرار می گیرد. به عبارتی بین معاملات با اشخاص وابسته و تجدید ارائه صورت های مالی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

جدول (۴) آزمون انتخاب مدل دوم

Table (4) Second Model selection test

آماره آزمون	مقدار آماره آزمون	P-Value
آزمون F لیمر	۱۶۵/۱۳	۰/۰۰۰۰
آزمون هاسمن	۸۸/۴۳	۰/۰۰۰

باتوجه به نتایج **جدول (۴)** مقدار احتمال آماره F و آماره کای - دو برای مدل کمتر از ۰/۰۵ است؛ بنابراین فرض صفر یعنی برابری عرض از مبدأها رد می شود، بنابراین استفاده از روش پانل ارجحیت دارد. لذا لازم است برای انتخاب الگوی اثرات ثابت یا اثرات تصادفی آزمون هاسمن انجام شود. نتایج آزمون هاسمن نیز نشان می دهد که روش مورد استفاده پانل با اثرات ثابت است.

جدول (۵) برآورد فرضیه دوم پژوهش

Table (5) Test results of the Second hypothesis

متغیر	مقدار ضرایب	مقدار t	مقدار احتمال	VIF
RPT	۰/۶۱	۲/۳۷	۰/۰۱۷	۱/۲۳
INDEP	-۰/۰۳	-۳/۳۷	۰/۰۰۰	۱/۳۸
RPT × INDEP	-۰/۰۶	-۱/۰۶	۰/۲۸۸	۲/۰۲
Size	-۰/۰۸	-۱/۸۶	۰/۰۶۱	۱/۰۷
ROA	-۰/۰۶	-۱/۴۳	۰/۱۷۲	۱/۸۰
LEV	۰/۱۰	۳/۷۲	۰/۰۰۰	۱/۰۴
BONUS	۰/۳۴	۲/۳۳	۰/۰۱۹	۱/۶۸
C (مقدار ثابت)	۰/۴۹	۱۲/۰۴	۰/۰۰۰	-
مقدار F	۴۴/۱۷	مقدار احتمال F	۰/۰۰۰	
ضریب تعیین (R ²)	۰/۴۸۴۲	دوربین واتسون	۲/۳۷	
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۴۷۱۸			

در بررسی معنی‌دار بودن کلی مدل در **جدول (۵)**، با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک‌تر می‌باشد (۰/۰۰۰۰) با اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار بودن کلی مدل تأیید می‌شود. همچنین ضریب تعیین تعدیل شده نشان می‌دهد که در حدود ۴۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی تبیین می‌شود. بر اساس نتایج ارائه شده، سطح معنی‌داری آماره t مربوط به متغیر استقلال هیئت‌مدیره کوچک‌تر از ۰/۰۵ بوده (۰/۰۰۰) و ضریب آن منفی (۰/۰۳-) و مقدار آماره t برای آن (۳/۳۷-) است که نشان می‌دهد بین استقلال هیئت‌مدیره و شدت تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد؛ اما سطح معنی‌داری آماره t مربوط به متغیر RPT × INDEP بزرگ‌تر از ۰/۰۵ بوده (۰/۲۸۸) و ضریب آن منفی (۰/۰۶-) و مقدار آماره t برای آن (۱/۰۶-) است که نشان می‌دهد استقلال هیئت‌مدیره اگرچه تأثیر منفی بر رابطه بین معاملات با اشخاص وابسته و تجدید ارائه صورت‌های مالی دارد؛ اما این رابطه معنی‌دار نیست.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

در این تحقیق بر اساس اطلاعات ۱۶۵ شرکت بازار سرمایه تهران به بررسی رابطه معاملات با اشخاص وابسته و تجدید ارائه صورت‌های مالی با توجه به نقش استقلال هیئت‌مدیره پرداخته شد. مطابق با ادبیات نظری دو دیدگاه متضاد در مورد اثرات معاملات اشخاص مرتبط بر گزارشگری حسابداری وجود دارد: دیدگاه تضاد منافع و دیدگاه معامله کارآمد. دیدگاه اول بر این باور بود که مدیران

ممکن است در راستای منافع سرمایه‌گذاران تصمیم‌گیری نکنند و آنها جهت تأمین منافع شخصی خود به‌صورت فرصت‌طلبانه از معاملات با اشخاص وابسته در راستای تصاحب منافع سهامداران استفاده کنند که این نوع معاملات منجر به ایجاد تضاد نمایندگی و افزایش احتمال تقلب و در نتیجه تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌شود؛ در حالیکه دیدگاه دوم اعتقاد داشت که معاملات با اشخاص وابسته نشانه معاملات کارآمدی هستند که می‌تواند به عنوان یک روش بهینه‌سازی تخصیص منابع داخلی، کاهش هزینه معاملات به‌صورت متعارف و معقول صورت گرفته و ناشی از نیاز و تقاضای شرکت باشند. نتایج فرضیه اول مطابق با تئوری اول بود که بیانگر افزایش تجدید ارائه صورت‌های مالی در هنگام افزایش این نوع معاملات است که می‌تواند بیانگر رفتار فرصت‌طلبانه این اشخاص و در نتیجه احتمال عدم شفافیت در گزارش‌های مالی باشد. این نتیجه مطابق با یافته‌های کابوه (Kabwe, 2023)، اوتایا و ایمپاسو (Otuya and Emiaso, 2022)، هنری و همکاران (Henry et al., 2007) و حسان و حسین (Hasnan and Hussain, 2015) می‌باشد. کابوه (Kabwe, 2023)، نشان داد رابطه‌ای مثبت میان معاملات اشخاص وابسته و گزارشگری متقلبانه وجود دارد که می‌تواند زمینه‌ای برای تجدید ارائه صورت‌های مالی باشد. حسان و حسین (Hasnan and Hussain, 2015) هم نشان دادند معاملات با اشخاص وابسته احتمال سوءاستفاده‌های مالی و تقلب مالی را افزایش می‌دهد؛ یعنی معاملات با اشخاص وابسته بر تجدید ارائه صورت‌های مالی شرکت‌ها تأثیر مثبت معناداری دارد. این نتایج نشان می‌دهد که در بازار سرمایه ایران نیز، افزایش چنین معاملاتی منجر به افزایش احتمال دست‌کاری و در نتیجه تجدید ارائه در صورت‌های مالی می‌شود.

نتیجه فرضیه دوم نشان داد که بین استقلال هیئت‌مدیره و تجدید ارائه صورت‌های مالی رابطه منفی وجود دارد؛ اگرچه تأثیر آن بر رابطه میان متغیر مستقل و وابسته معنی‌دار نیست. مطابق با این نتیجه و بر اساس دیدگاه کاهش تضاد منافع می‌توان گفت حضور مدیران غیرموظف مستقل در هیئت‌مدیره شرکت‌ها و عملکرد نظارتی آنها به‌عنوان افراد مستقل به کاهش تضاد منافع میان مدیران و سهامداران کمک می‌کند؛ یعنی مدیریت مستقل به‌عنوان سیگنالی از تخصص حاکمیتی تلقی می‌شود و بنابراین، شهرت مدیران مستقل آنها را بر آن می‌دارد تا با هوشیاری و پشتکار عمل کنند تا از ارائه مجدد صورت‌های مالی در آینده جلوگیری کنند. این نتیجه مطابق با یافته‌های نوئل و همکاران (Neville et al., 2019) و حبیب و همکاران (Habib et al., 2022) می‌باشد که به این نتیجه رسیدند که مدیران مستقل، به دلیل تقویت حاکمیت شرکتی، بهبود عملکرد نظارتی و کاهش تضاد منافع، کمتر با مدیریت درگیر هستند و بدون توجه به منافع دیگران و بررسی شیوه‌های دست‌کاری سود، از ارائه

مجدد صورت‌های مالی در آینده جلوگیری کنند. در نتیجه نقش کنترلی و نظارتی آنها موجب کاهش اثر منفی معاملات با اشخاص وابسته بر تجدید ارائه صورت‌های مالی می‌شود.

باتوجه به این نتایج پیشنهاد می‌شود که سهامداران میزان و چگونگی معاملات با اشخاص وابسته را در نظر داشته باشند چراکه می‌تواند به دلیل گرایش آنها به منفعت‌طلبی منجر به کاهش شفافیت در ارائه صورت‌های مالی و در نتیجه افزایش تجدید ارائه شود. همچنین پیشنهاد می‌شود که حضور مدیران غیرموظف به عنوان عامل کنترل‌کننده این روابط در نظر گرفته شود.

در نهایت باتوجه به اینکه در این تحقیق تنها معاملات با اشخاص وابسته تفکیک نشده است؛ پیشنهاد می‌شود که تحقیقات آتی رابطه معاملات با اشخاص وابسته عملیاتی و غیرعملیاتی را نیز با تجدید ارائه صورت‌های مالی و یا دیگر اشکال دخالت در صورت‌های مالی؛ مانند گزارشگری متقالبانه موردبررسی قرار دهند. همچنین پیشنهاد می‌شود که تأثیر دیگر ویژگی‌های مدیران و حاکمیت شرکتی مانند تحصیلات و تجربه مدیران و همچنین ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر این رابطه موردبررسی قرار گیرد.

۶- تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

۸- منابع

- Aghababaei, M. E., & Rezaeian Ramsheh, A. (2022). Financial Restatement Impacts on Investment Inefficiencies Considering the Role of Financial Constraints. *Journal of Asset Management and Financing*, 10(1), 73-92. [In Persian]
- Alipourzadeh, Z., Ghanbarzadeh, B. A., Abbedi, G. M., & Jabari, A. (2021). Investigating the effect of economic uncertainty on the relationship between comparability of financial statements and the stock price crash risk on Tehran Stock Exchange. *Advances in Finance and Investment*, 2(4), 55-72. [In Persian]
- Arefmanesh, Z., Ghadirian-Arani, M., & Ghadirian Arani, Z. (2020). Financial Distress and Restatement of Financial statements: Evidence from Tehran Stock Exchange. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 17(67), 203-227. [In Persian]
- Bekhradi Nasab, V., & Khoshdel, A. (2022). Investigating the Relationship between Corporate Governance Mechanisms and Possibility of Financial

- Statement Fraud: Analytical Evidence of Capital Market. *Journal of Capital Market Analysis*, 2(3), 27-51. [In Persian]
- Habib, A., Bhuiyan, M. B. U., & Wu, J. (2021). Corporate governance determinants of financial restatements: a meta-analysis. *The International Journal of Accounting*, 56(01), 2150002.
- Hamedanlou, M., Mirzaei Mehr, G., & Rezvani, R. (2021). The impact of board dynamics on the restatement of financial statements. *Journal of Accounting and Management Vision*, 4(46), 41-52. [In Persian]
- Hasnan, S., & Hussain, A. R. M. (2015). Factors Associated with Financial Restatements: Evidence from Malaysia. *Jurnal Pengurusan*, 44.
- Hasnan, S., Mohd Razali, M. H., & Mohamed Hussain, A. R. (2021). The effect of corporate governance and firm-specific characteristics on the incidence of financial restatement. *Journal of Financial Crime*, 28(1), 244-267.
- Henry, E., Gordon, E. A., Reed, B., & Louwers, T. (2007). The role of related party transactions in fraudulent financial reporting. *Available at SSRN* 993532.
- Kabwe, M. (2023). Fraudulent financial reporting and related party transactions: Evidence from a mining industry in a developing country. *International Journal of Research in Business & Social Science*, 12(2).
- Khajavi, S., Ghadiryan Arani, M. H., & Fattahi Nafchi, H. (2015). Investigating of the Impact of Board Characteristics on Financial Restatement in Companies Listed in Tehran Stock Exchange. *Financial Accounting Research*, 7(1), 55-70. [In Persian]
- Kohlbeck, M., & Mayhew, B. W. (2017). Are related party transactions red flags? *Contemporary Accounting Research*, 34(2), 900-928.
- Mahenthiran, S., Palavecinos, B. S., & De La Fuente-Mella, H. (2020). The effect of board links, audit partner tenure, and related party transactions on misstatements: Evidence from chile. *International Journal of Financial Studies*, 8(4).
- Mao, X., Liu, M., & Wang, Y. (2022). Using GNN to detect financial fraud based on the related party transactions network. *Procedia Computer Science*, 214, 351-358.
- Marchini, P. L., Mazza, T., & Mediolli, A. (2018). The impact of related party transactions on earnings management: Some insights from the Italian context. *Journal of Management and Governance*, 22(4), 981-1014.

- Mohammadi, S. (2019). Investigating the impact of related party transactions and major ownership on fraudulent financial reporting. *The Second National Conference on Fundamental Research in Management and Accounting*. [In Persian]
- Moradi, A., & Pourali, S. (2020). The effect of corporate governance on Financial Restatements with an emphasis on audit quality in companies listed in Tehran Stock Exchange. *Research in Accounting and Economic Sciences*, 4(12), 57-68. [In Persian]
- Musa, M. M., Zamel, A. M., & Abu Salem, S. S. M. (2022). The Impact of Corporate Governance Mechanisms on Restatement of Financial Statements: An Empirical Study of the Listed Companies in Egypt, *Commercial Research Magazine*, 44(4), 4-36.
- Najafian, K., & Safari Gerayli, M. (2017). Related-Party Transactions and Financial Statement Comparability: An Empirical Study of the Conflict of Interest Hypothesis. *Management Accounting*, 10(35), 77-90. [In Persian]
- Neville, F., Byron, K., Post, C., & Ward, A. (2019). Board independence and corporate misconduct: A cross-national meta-analysis. *Journal of Management*, 45(6), 2538-2569.
- Otuya, S., & Emiaso, D. (2022). Accounting restatements, multiple directorships and related party transactions. *European Journal of Accounting, Auditing and Finance Research*, 10(2), 52-63.
- Pakdelan, S., Azarberahman, A., & Rafiee, S. (2023). Examining the relationship between the characteristics and expertise of the board of directors and sustainability performance in companies listed on the Tehran stock exchange. *Advances in Finance and Investment*, 4(1), 29-54. [In Persian]
- Putri, N. K. W., Rustiarini, N. W., & Dewi, N. P. S. (2021). Board characteristic and financial restatement. *Jurnal Keuangan dan Perbankan*, 25(3), 492-507.
- Rezeki, D. S., Widarjo, W., Sudaryono, E. A., & Syafiqurrahman, M. (2021). Related party transactions and tax avoidance: Study on mining company in Indonesia. *Jurnal Akuntansi dan Bisnis*, 21(2).
- Salehinia, M., Tamoradi, A., & Sepehri, E. (2021). The Effect of Political Connections on Relationships between Related Party Transactions and Restatement Financial Statements. *Financial Accounting*, 13(49), 1-30. [In Persian]

Velte, P. (2023). The link between corporate governance and corporate financial misconduct. A review of archival studies and implications for future research. *Management Review Quarterly*, 73(1), 353-411.

COPYRIGHTS

© 2025 by the author. Published by Islamic Azad University, Esfarayen Branch. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

